

Povijest Srednje škole u Malom Lošinj

Privatna poduka pomorcima

Povijest školstva na Lošinj u vezana je uz povijest pomorstva. Pomorstvo na našem otoku za eto je u **17. stolje u** u Velom Lošinj u. Ve u **18. stolje u** velološinj uška flota ima 24 velika i 19 manjih brodova, a Mali Lošinj, gdje je razvoj pomorstva po eo nešto kasnije, broji ve 80 brodova. Razvitak brodarstva u Lošinj u pratio je i odgovaraju i razvoj brodogradnje – po etak seže u 1797. kada je u Velom Lošinj u porinut u more brigantin Commercio nosivosti 300 tona.

S razvojem plovidbe razvila se i potreba za sustavnim pou avanjem nauti kih vještina.

Godine **1780.** u Malom Lošinj u, privatnu obuku pomorcima daju **Ivan Viduli** i njegov brat don **Stjepan Viduli**. Don Stjepan Viduli bio je dekan malološinj uški, brodovlasnik i u itelj pomoraca. U brodogradilištu Siksta Katarini a dao je sagraditi brod Primo Lussignano. Uz bra u Viduli, zna ajan je rad lije nika **Bernarda Capponija** koji je 1794. godine osnovao društvo **Societa Institutrice delle Scuole pie di Lussinpiccolo**. Društvo je pomagalo škole i školovanje u itelja i pomoraca. Potporom toga društva, 1804. godine otvorena je i privatna Pomorska škola u preure enoj zgradi kaštela nazvana **Seminario**. Školu je vodio Stjepan Viduli. Novoure ena školska zgrada izgorjela je 1813. godine.

Don Stjepan Viduli

Spomenik Stjepanu Viduli u u podnožju malološinj uške župne crkve

Godine **1826.**, u blizini župne crkve na Brdini, izgra ena je nova školska zgrada.

Škola na Brdini

Na prijelazu iz 18. u 19. stolje e, povoljne politi ke prilike utjecale su na razvoj pomorstva Lošinja. Bilo je to vrijeme nakon pada Mleta ke republike, Napoleonovih ratova i nakon što su Be kim kongresom 1815. godine naši krajevi ušli u sastav Austrijskog Carstva.

Na vrhuncu „zlatnog doba“ lošinjskog pomorstva, **sredinom 19. stolje a**, u Malom Lošinju bilo je 1400 kapetana i mornara, a lošinjska flota imala je 147 jedrenjaka.

Osnutak državne škole 1855. godine

Austrijske vlasti shvatile su važnost pomorskog obrazovanja te su donijele odluku da se i u Lošinju otvori javna nauti ka škola za obuku kapetana duge plovidbe. Službeno otvorenje škole uslijedilo je 17. sije nja 1855. godine. Škola se zvala **I.R. Scuola Nautica in Lussinpiccolo**.

Pe at škole I.R. Scuola Nautica in Lussinpiccolo

Svjedodžba o završnom ispitu

Nastava Pomorske škole održavala se u zgradi na Brdini sve do **1879. godine**, a nakon toga preselila se u novoizgra enu zgradu u gradskoj luci, kraj glavnog gradskog trga, pored tadašnje op ine i ribarnice.

Pomorska škola krajem 19. stolje a

Dana 13. svibnja 1875. došao je u Mali Lošinj austrougarski car Franjo Josip I. zbog porinu a broda koji je nosio ime njegove žene – Imperatrice Elisabetta. Tom prigodom posjetio je lošinjsku Nauticu.

Profesor Ambroz Hara i

Za školu je značajan dolazak profesora Ambroza Hara i a 1879. godine. On je ušrio puno za razvoj škole i grada. Znanstvenim radovima na području meteorologije, klimatologije, botanike i geografije pomogao je razvoju Malog Lošinja kao turističkog mjesta.

Ambroz Hara i je bio **profesor škole** u razdoblju **od 1879. do 1897. godine** i **od 1905. do 1911. godine**. Predavao je matematiku, fiziku (s osnovama kemije), geometriju, parne strojeve, meteorologiju, oceanografiju i algebru.

Profesor Ambroz Hara i (1855.-1916.)

Meteorološka opažanja Hara i je počeo u studenom 1879. godine. Mjerenja je obavljao u kabinetu za fiziku pučke škole, a jedno vrijeme i u kući u kojoj je živio. Hara i je 1880. godine iz Centralnog instituta u Beču dobio potrebne instrumente. Zahvaljujući potpori ravnatelja Eugena Jelića, meteorološka postaja postala je sastavni dio škole pa je 1883./84. godine dobila naziv **meteorološki opservatorij C.K. Pomorske škole**.

Nautika postaje centar znanstvene djelatnosti

Zahvaljujući Pomorskoj školi i radu profesora Hara i a, ravnatelja Jelića i drugih istaknutih profesora, Mali Lošinj je na prijelazu stoljeća postao je centar znanstvene djelatnosti. **Eugen Jelić (Geljich)** je od 1881. do 1895. godine obnašao dužnost ravnatelja. Osim što je bio vrstan profesor i pedagog, dao je velik doprinos istraživačkom radu na području nautike. Pisao je knjige, udžbenike, monografije i osvrtne iz nautike. Jelić je pratio nova dostignuća astronomske navigacije te se zalagao za suvremenost programa Pomorske škole, sadržaja udžbenika, polaganja

ispita i plovidbenog staža kapetana. Svojim radom i marom, pomogao je u stvaranju vrhunskog pomorskog kadra u Malom Lošinj, što je i proslavilo tadašnju Nauticu.

Ravnatelj Jel i je bio inicijator mnoštva akcija. Osim meteorološke postaje, osnovao je **Astronomski opservatorij C.K. Pomorske škole**, zaslugom kojeg je 1883. godine započelo označavanje vremena. Opservatorij je odredio i zemljopisni položaj, odnosno koordinate Malog Lošinja. Dva puta u tjednu, pucaj iz malog topa ispred škole, označavao je podne.

Eugen Jel i

Šime Kvirin Kozuli

Osim Hara i a i Jel i a, u školi je djelovao cijeli niz nastavnika koji su se istakli svojim znanstvenim radovima.

Melkior Budini (Melchiade Budinich) bio je profesor Nautice 1872. - 1895., a prosvjetni savjetnik i ravnatelj 1895. - 1896. Predavao je talijanski jezik, povijest, zemljopis i brodsko raunovodstvo. Napisao je prvu temeljitu povijest lošinjskog brodarstva te prikaz svjetske povijesti s osvrtom na trgovinu i plovidbu. Pomogao je profesoru Hara i u u uspostavljanju meteorološkog opservatorija, a njegovom zaslugom osnovan je i meteorološki opservatorij u Velom Lošinj.

Šime Kvirin Kozuli bio je dugogodišnji profesor pomorskog prava. Nakon što je završio studij prava na sveučilištu u Beču, poučavao je trgovačko i pomorsko pravo u Nautici punih 26 godina (1884. - 1898. i 1900. - 1911. godine). Napisao je za svoje učenike „Priručnik pomorskog prava za porabu nautike“ i „Općenito o osiguranju s posebnim osvrtom na pomorsko osiguranje“.

Pedeseta obljetnica Pomorske škole 1905. godine

Godine 1905. prigodom proslave 50. obljetnice škole, Hara i je objavio svoje najveće i najpoznatije djelo: „L' isola di Lussin. Il suo clima e la sua vegetazione“. To je bila kruna njegovog prirodnoznanstvenog rada.

Temeljnu građu knjige čini Hara ieva herbarska zbirka s primjercima od oko 1000 vrsta biljaka otoka Lošinja i susjednih otoka.

Zbornik škole objavljen na pedesetu obljetnicu

Naslovnica Hara i evog najpoznatijeg djela

Ratne prilike i me uratno razdoblje

Kriza uo i 1. svjetskog rata odrazila se na prilike u cijeloj Europi, pa tako i na našem oto ju. Zbog ratne situacije, škola se zatvara na prijelazu **1914.** na **1915.** godinu.

U studenom **1918.** godine, ponovno po inje s radom. Nakon prvog svjetskog rata, Kraljevina Italija pripaja otoke, a nastavni plan škole uskla uje se s nastavnim planovima talijanskih pomorskih škola. Škola se tada zvala **Istituto nautico di Lussinpiccolo.**

Talijanski kralj Vittorio Emanuele posje uje Lošinj i nauti ku školu, koja nakon tog posjeta **1923.** dobiva naziv **Istituto nautico Nazario Sauro.** U tom razdoblju, lošinjska škola **1938.** godine dobiva brodstrojarski odsjek.

R. Istituto Nautico Nazario Sauro

Pe at škole

Diploma i svjedodžba iz 1922. g.

Pomorska škola nakon 2. svjetskog rata

Nakon 2. svjetskog rata otoci se nalaze u socijalističkoj Jugoslaviji. Rad škole je obnovljen u listopadu **1945.** godine.

Nova država je provodila reorganizaciju školstva, pa je **1948.** ukinula **Pomorski tehnikum u Malom Lošinju**, a u enici su prešli u nautički odsjek Pomorskog tehnikuma u Rijeci.

Deset godina nakon toga, stvoreni su uvjeti za ponovno otvaranje škole. Rad brodogradilišta «Lošinj» bio je u usponu, razvio se turizam, a osnivanjem «Lošinjske plovidbe» Lošinj je ponovno dobio svoju flotu kojoj je trebalo osigurati kadar.

U **travnju 1960. godine**, Narodni odbor općine Mali Lošinj donio je rješenje o osnivanju Pomorske škole u Malom Lošinju s nautičkim i brodogradnjačkim odsjekom.

Stara zgrada Pomorske škole

Zbornica u staroj zgradi Pomorske škole

Srednjoškolski centar

Uz Pomorsku školu 1960. godine otvorena je Ekonomska škola, a nakon toga i Ugostiteljska škola **1967.** godine.

Sve tri škole su **1971.** godine objedinjene u jednu jedinstvenu koja je nazvana **Srednjoškolski centar**. Godine **1975.** škola je preimenovana u **Centar odgoja i usmjerenog obrazovanja Veljko Vlahovi**.

Zgrada Pomorske škole 70.-ih godina 20. stoljeća

Do **1975.** godine nastava se održavala u zgradi škole u gradskoj luci, a nakon toga preseljena je u novoizgrađenu današnju zgradu s oblikom broskog komandnog mosta.

Nova školska zgrada svečano je otvorena 25.5. 1975. godine

Godine **1984.** školi se pripajaju **creski odjeli** (do tada u sklopu Tehničkog školskog centra iz Rijeke). Rad creskih odjela odvijao se u zgradi Osnovne škole Frane Petrića u Cresu.

Osnovna škola Frane Petrića u Cresu u kojoj su bili smješteni područni odjeli

Srednja škola Ambroza Hara i a

Godine **1990.** škola je dobila ime po svom slavnom profesoru **Ambrozu Hara i u.** Iste godine otvoren je odjel op e gimnazije u Malom Lošinju. U Cresu se **1991.** godine otvara područni odjel op e gimnazije.

Godine **2011.** creski gimnazijalci dobili su svoje prostorije u novoizgra enom dijelu zgrade Osnovne škole Frane Petri a.

Novoizgra eni dio područne škole u Cresu

Škola je do sada školovala polaznike za sljede a zanimanja:

- Pomorski nautičar
- Tehničar za brodograditeljstvo
- Brodomehaničar
- Brodograditelj nemetalnog broda
- Hotelijersko – turistički tehničar
- Opća gimnazija
- Prodavač
- Konobar
- Kuhar
- Slastičar
- Elektroinstalater

Srednja škola Ambroza Hara i a

Dan škole obilježavamo 6. prosinca na dan Svetoga Nikole, zaštitnika pomoraca.